

SJ-BERICHTEN SPECIAL

VERSLAG EN OPVOLGING VAN 'COMMON MISSION RETREAT'
Drongen, Oude Abdij, 6 – 15 juni 2026

1 september 2026

Verslag en opvolging van *Common Mission Retreat*

Antwerpen, 17 september 2026

Beste medebroeders,

Van 6 tot 15 juli verzamelden zich 60 jezuïeten uit België, Nederland, Ierland, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk in Drongen voor een Common Mission Retreat. Dit was een concreet initiatief van de vier hogere oversten van de betrokken provincies en regio, als antwoord op de vraag van Pater Generaal tot intensifiëring van de internationale samenwerking.

Wat is daar gebeurd en hoe gaat het verder?

Twee maanden na de retraite bieden we aan alle jezuïeten van de betrokken provincies en regio een aantal teksten aan die daar een idee van willen geven. Verschillende perspectieven, verschillende literaire genres: uiting van de diversiteit die we hebben mogen proeven in de retraite. Alle teksten werden naar de moedertaal van de bestemming vertaald.

We beginnen bij het einde van de retraite, met een diepgaande, quasi literaire en welwillende beschrijving van lagen en dwarsdoorsneden van het gebeuren door Peter Gallagher, provinciaal van de Britse provincie, in naam van de vier hogere oversten. Deze bezinning komt vanuit de flow van het gebeuren, met oog voor de bijdrage van alle actoren. Peter las zijn tekst tijdens de laatste plenaire zitting, buiten onder de bomen van Drongen, in een stilte die steeds dieper aanvoelde.

Dan volgen teksten die *na* de retraite werden geschreven.

Eerst vier getuigenissen, telkens door één deelnemer van elke provincie of regio, elk met een eigen stijl.

Vervolgens lees je de brief van de oversten aan Pater Generaal, enige weken na het gebeuren, met wat meer afstand: eerder een chronologische reflectie vanaf de vraag van Pater Generaal, de beslissing van de hogere oversten, de voorbereiding in de gemeenschappen, over het feitelijke verloop en de vruchten die we bespeuren heen, tot een vooruitblik naar mogelijke stappen.

En tenslotte volgt het antwoord van Pater Generaal, die ons aanmoedigt om voort te bouwen op dit momentum en structuren te 'herverbeelden' met de gemeenschappelijke onderscheiding als *modo de proceder*. Het is onze manier van synodaal zijn. Hij neemt alvast één concrete beslissing maar die laat ik hem zelf zeggen in zijn brief.

De vraag is evenwel niet alleen: WAT lees je hier, maar ook: HOE wil je dit lezen? Mijn suggestie: lees en proef deze teksten vanuit de vragen die we jullie al eens stelden: Welke gevoelens en welke gedachten komen nu op bij het idee van een Common Mission? Welke concrete stappen zie jij mogelijk? We vroegen dit VOOR de retraite, we vragen het NU opnieuw nu je allerlei impressies leest over de retraite.

We wensen je een vruchtbare, ja stichtende lezing. Want God gaat iets nieuws maken. Het is zelfs al begonnen, merk je het nog niet?

Marc Desmet SJ, regionaal overste ELC

Eerste reactie van de vier provinciaals/regionaal op Common Mission Retreat

De eerste reactie van de hogere oversten, gedeeld tijdens de afsluitende plenaire vergadering, op wat zij hoorden tijdens de *Common Mission Retreat*

“Verkozen stilte, zing tot mij.”* “Silence élu, chante-moi.” Gerard Manley Hopkins s.j. begint een van zijn gedichten met de woorden: “Elected silence, sing to me.” Het zingen tijdens de *Common Mission Retreat* in Drongen was opmerkelijk. Muziek omlijstte de stilte van de heilige dagen die we samen doorbrachten. Veel is te danken aan de muzikanten en aan allen die meezongen. De gezangen gaven uiting aan vertrouwen, dankbaarheid en broederschap. Ze gaven de geest van solidariteit, wederzijdse steun en meeleven weer. Het zingen vanuit het hart was een symbool van de zelfgave. Christus trok de retraitanten naar zich toe – zoals een dirigent die zijn zangers wint voor een prachtig nieuw gezang – en stelde hen in staat het beste van zichzelf te geven.

Zij leerden van Jezus in een “elected silence”, een “silence élu” en in een “verkozen stilte”. De stille perioden van de retraite werden met vreugde omarmd. In de stilte was er intens gebed, voorbereiding op het gebed en reflectie over het gebed. Uiteraard bidt de Sociëteit van Jezus voortdurend. Het gebed vormt het hart van ons leven. Jezuïeten kiezen er elke dag opnieuw voor om mannen van gebed te zijn. Met welke geestelijke oefening een jezuïet ook bezig is, er is een dagelijkse keuze voor stilte. Een religieus lichaam zoals de Sociëteit bidt natuurlijk en standvastig. De jaarlijkse retraite is een bevoorrechte uitdrukking van dit aspect van de jezuïetenidentiteit.

In juli 2026 nodigden vier hogere oversten, op verzoek van de generale overste, zestig jezuïeten uit om deel te nemen aan een *Common Mission Retreat*. Jezuïeten komen tot gebed in vrijheid, maar ook in gehoorzaamheid. Er leefde onder de genodigden de bereidheid om de stem van God te horen in de oproep om naar Drongen te gaan. Zij die de uitnodiging aannamen, hebben acht dagen lang met grote ernst gebeden. De provincies en de regio zijn grote dank verschuldigd aan allen die zich hebben ingezet voor deze *Common Mission Retreat*, en die de gemeenschappelijke apostolische onderscheiding met hart en ziel hebben gedragen. De hogere oversten zijn dankbaar voor de vruchten en voor wat door ieders gezamenlijke inzet werd bereikt: biddend in gekozen stilte en op een vriendschappelijke, onderscheidende wijze delend in de vruchten van het gebed.

De afsluitende plenaire vergadering was een moment van dankbaarheid. God, die overal om ons heen is, die in ons is en die zichzelf onvoorwaardelijk geeft, was aanwezig en nabij tijdens deze retraite. God, die gezocht moet worden, liet zich in Drongen vinden. God – Hij is aanwezig, toont zijn aanwezigheid, laat zich zien door mensen – schonk genade in overvloed aan de retraitanten. God – soms lijkt Hij afwezig, zo mysterieus en pijnlijk ver weg van hen die Hij liefheeft – leerde de jezuïeten die de Oefeningen op deze bijzondere wijze deden iets heel wezenlijks. Tot de Heer, die op het achterschip lijkt te slapen terwijl de storm raast, werd onophoudelijk gebeden met een diep bewustzijn van de noden van de wereld. Hij die vlak naast ons staat, maar soms zo veraf kan voelen, werd smekend om hulp gevraagd. De Geest die tussenbeide komt, maar ons ook zelf laat begaan, zweefde liefdevol boven de retraite.

Het spirituele fundament van deze *Common Mission Retreat* werd gevormd door de Geestelijke Oefeningen van de heilige Ignatius. De Oefeningen waren de routekaart. Ze bewezen zich, zoals altijd, als een sleutel tot vrijheid. Ze boden een structuur voor lichaam en ziel, voor hart en geest. De Oefeningen maakten eens te meer een heldere gelijkvormigheid met Christus mogelijk. Ze reikten sporen aan voor zoekers. Ze vormden zowel het kader voor de persoonlijke beschouwing als voor het delen van de geoogste vruchten. De richtlijnen van de heilige Ignatius staan betrouwbaar in dienst van de Kerk. In Drongen brachten zij de eenheid die nodig was. De Oefeningen versoepelden het gebed, de stilte, het luisteren en het delen. Ze boden het kader voor verbeelding, creativiteit en herbezinning. De Geestelijke Oefeningen schonken wijsheid voor deze gemeenschappelijke apostolische onderscheiding. Ze gaven structuur aan de gedachten over de toekomst: aan hoop, angsten en plannen. In deze retraite werd de verantwoordelijkheid recht in de ogen gekeken, en werd in diepe meditatie de vrijheid aanvaard om radicale en vernieuwende keuzes te maken. De geest van dienstbaarheid werd vernieuwd. De retraitanten werden gezegend met de hernieuwde overtuiging van de waarde van het dienen van anderen. Ze kregen nieuwe kracht voor het leven en het werk, en voor alles wat samen met andere vrouwen en mannen wordt ondernomen. In het licht van de retraite werd opnieuw helder dat jezuïeten hun diensten aanbieden in nederigheid aan hen die lijden, uitgesloten en verarmd zijn.

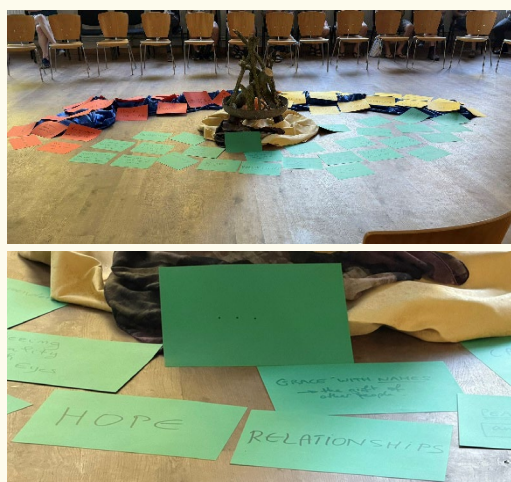
Zij die deelnamen aan de *Common Mission Retreat* bouwden aan de broederschap tussen de jezuïeten van de verschillende vertegenwoordigde eenheden. Er was de deugddoende ervaring om medebroeders te leren kennen die men niet eerder had ontmoet. Tegelijkertijd was er het vreugdevolle besef dat er tussen de aanwezige gezellen al veel diepgewortelde vriendschappen bestaan. Vanaf het begin heerste er een grote vrijheid van spreken. In wat werd gedeeld in de kleine groepen, de plenaire zittingen en de geestelijke gesprekken, toonde zich zowel onverschrokkenheid als een milde zorg voor de gevoelens van de ander. Verbeelding en creativiteit kenmerkten de bijdragen.

Het begeleidingsteam – Sandra Chaoul, Anne Criado, José de Pablo, Bruno Standaert en Bart van Emmerik – heeft zich intensief ingezet, soms tot diep in de nacht. Hun inbreng was bezielend en dragend. Het vertrouwen van degenen die onder hun leiding de retraite deden, werd gewonnen door openheid en een constant streven naar helderheid. Zij leidden de onderscheiding met wijsheid en moed. Zij waren fijngevoelig en flexibel. Zij toonden het soort aanpassingsvermogen en de bereidheid tot zelfkritische samenwerking die noodzakelijk zullen zijn in de gemeenschappelijke zending.

Grégoire Le Bel s.j., socius van de EOF-provincie, leverde een onmisbare bijdrage aan de retraite. Op discrete wijze droeg hij zorg voor tal van praktische aspecten van wat er in Drongen gebeurde. Hij was voorbeeldig in zijn trouw aan wat van alle deelnemers werd verlangd door deze manier van samen de Geestelijke Oefeningen doen. Door zijn serene, biddende efficiëntie kalmeerde Grégoire de bezorgdheid dat er te veel werd gevraagd van de deelnemers aan deze retraite, die immers zowel een gezamenlijke onderscheiding als de jaarlijkse retraite was. Grégoire toonde op levendige wijze aan dat de eisen van de Oefeningen en van de toekomstige gemeenschappelijke zending een bron van vrede en vreugde kunnen zijn.

Andere belangrijke bijdragen aan deze retraite werden geleverd door hen die het gebed ondersteunden door voor te gaan en te preken in de eucharistievieringen, door te concelebreren, door de liturgie te verrijken met prachtige muziek, door de aanbidding en het avondgebed te verzorgen, en door op te treden als afgevaardigden, woordvoerders, groepsleiders en tijdwaarnemers. Er heerste een opmerkelijke solidariteit tijdens de retraite. De methode van de gemeenschappelijke onderscheiding werkte verbindend. Er was een sterk gevoel van wederzijdse steun in wat zich in de eenzaamheid voltrok en wat zich in de gemeenschap ontwikkelde. Angsten en zorgen konden ronduit worden uitgesproken. Eerlijke woorden over ervaren moeilijkheden werden met medeleven en constructief ontvangen.

De hogere oversten zijn dankbaar voor de adviezen die hun in Drongen zijn gegeven. Zij waarderen ook het vertrouwen dat in hen werd gesteld. Zij voelen zich aangemoedigd en gesteund. Zij hadden bewondering voor het vertrouwen dat door de retraitanten vaak werd uitgesproken in het regulier bestuur en de manier van doen van de Sociëteit. Over onze algemeen overste, van wie het de wens is dat er een langdurige bezinning op de gemeenschappelijke missie plaatsvindt, werd met genegenheid en achting gesproken. De Universele Apostolische Speerpunten stonden bij iedereen scherp voor de geest en waren de motor van de onderscheiding. De *Common Mission Retreat* toonde op verschillende momenten hoe gehoorzaamheid jezuïeten helpt

om trouw te blijven aan zichzelf. Wie luisterde, was zich bovendien terdege bewust van het belang van de weergave van elke stem en de dialoog tussen die stemmen. Een onderscheiden missie vloeit immers evenzeer voort uit een goed gemaakte *ratio conscientiae* als uit de noden van het apostolaat.

In Drongen was het opvallend dat de jezuïeten in dit deel van de Orde enerzijds een gemeenschappelijke cultuur delen, maar anderzijds cultureel ook zeer divers zijn. Er mag een terechte trots en tevredenheid zijn over wat er al is bereikt in de verschillende gemeenschappelijke zendingen. De overtuiging leeft dat we, hoewel we een lange weg bewandelen, al wezenlijke vooruitgang hebben geboekt. Het getuigt niet van zelfgenoegzaamheid om te menen dat een aantal suggesties uit de *Common Mission Retreat* binnen handbereik ligt. Wat er in Parijs en Birmingham gebeurt, spreekt voor zich. Bovendien kwamen vele reeds lang bestaande, minder geïnstitutionaliseerde vormen van samenwerking voor het voetlicht. Talrijke bezoeken en uitwisselingen hebben al plaatsgevonden en vele zullen nog volgen. Iedereen wordt enthousiast bij de gedachte dat een gemeenschappelijk werk zou kunnen ontstaan in alle vier provincies/regio, en niet slechts in twee ervan. De hogere oversten lieten zich tevens inspireren door suggesties – om er slechts enkele te noemen, zonder de andere uit te sluiten – voor mobiele, trans-provinciale teams op het gebied van onderwijs, spiritualiteit, het digitale apostolaat en in de dienst aan

vluchtelingen, gevangenen en armen. De drie provinciaals en de regionale overste zijn vastbesloten met elkaar en met alle anderen verder te dragen en te belichamen wat in Drongen aan het licht kwam over mogelijke vormen van gedeelde missie verder te ondersteunen. In de brief aan de algemene overste over de stand van zaken is met zorg tot uitdrukking gebracht hoe kwaliteitsvol de zelfgave was van allen die aan de *Common Mission Retreat* deelnamen. Aan pater Sosa is het signaal afgegeven dat de retraitanten bereid zijn te doen wat de Heer ook mag bevelen. Deze jezuïeten zijn onvoorwaardelijk beschikbaar voor de zending. De hogere oversten hoorden luid en duidelijk van edelmoedige, zichzelf wegcijferende gezellen van Jezus, die hun kruis hebben opgenomen om Hem te volgen, de zorg dat zij niet overwerkt raken of gevraagd worden apostolische levens te leiden die te zeer versnipperd zijn. Zij hoorden en begrepen evenzeer het geloof van alle aanwezigen dat er een krachtig getuigenis uitgaat van een jezuïetenleven dat in eenvoud wordt geleefd in gastvrije, vriendschappelijke gemeenschappen. Zij koesteren de wens dat dit plekken mogen zijn waar de leden tijd hebben voor elkaar en voor het geestelijk gesprek, en om hun rol als goede burgers in hun eigen omgeving te vervullen. De Sociëteit van Jezus is diep toegewijd aan het samenwerken met anderen. Drongen was een intense ervaring van het leven van het *religious body*, waarbij geen moment het bredere *apostolic body* uit het oog werd verloren. Het is voor ons natuurlijk om in teams met anderen te leven en te werken. “Ik wordt wij” – niet alleen voor jezuïeten onder elkaar, zoals tijdens de retraite, maar eveneens in hun dagelijks leven, dat zij zo vaak delen met zovele andere mannen en vrouwen.

De Oude Abdij van Drongen vormde het ideale decor voor de retraite. De kapellen, het park, ja, alle ruimtes maakten zowel het gebed in beslotenheid en eenzaamheid mogelijk, als het samenzijn wanneer dat nodig was. De Sociëteit heeft al zoveel goede bestemmingen gevonden voor dit prachtige klooster. We denken aan de jaren waarin het onderdak bood aan het tertiaat waarheen jezuïeten uit vele provincies trokken om de school van het hart te vinden. Willie Doyle s.j. was bijvoorbeeld een gelukkige tertiarius op deze bezielde plek – niet ver van Langemark waar hij tijdens de Eerste Wereldoorlog zijn leven liet. Het *Suscipe* is in de Oude Abdij menigmaal en met een opmerkelijke authenticiteit gebeden.

De natuur openbaarde zich in al haar schoonheid aan ons tijdens de retraite. De plenaire bijeenkomsten onder de bomen ademden een bijzondere vrede uit. De plaatselijke jezuïetengemeenschap en het personeel ondersteunden de retraitanten onafgebroken met een indrukwekkende toewijding. De rijke ideeën en afgewogen woorden van de retraite verlangen ernaar te worden omgezet in daden.

Zeer dikwijls werd in de kleine groepen en in de plenaire sessies gebeden voor het lijden in de wereld. De deelnemers baden voor de planeet en voor de vrede; de ontheemden of de armen werden niet vergeten. De toewijding aan de dienst van gerechtigheid en vrede en aan de zorg voor ons gemeenschappelijk huis werd vernieuwd. Er was berouw over elke tekortkoming in deze plichten. Jezuiten zijn metgezellen en volgelingen van de gekruisigde Christus. Zij zijn “geplaatst bij” hen die lijden. Zij lopen niet haastig voorbij aan de pijn. Een vreugdevol geloof in de verrijzenis gaat hand in hand met een standvastige solidariteit met hen die overweldigd dreigen te worden door verdriet.

Een belangrijke ruimte in de Oude Abdij van Drongen is de Lievenszaal. Constant Lievens inspireert de Orde vandaag de dag nog altijd omdat zijn apostolische impact zo duurzaam is gebleken. Zijn passie voor gerechtigheid overtuigde zowel door het voorbeeld als door het argument. Lokale en traditionele noties van het algemeen welzijn volstaan volkomen om het goede burgerschap te onderbouwen dat men van iedereen mag verwachten. De eerste stap is te bevestigen wat reeds sterk is, om zich pas daarna te wenden tot de zwakheden waarvan God ons redt. Tijdens onze retraite begon elke dag in de Lievenszaal met het ontvangen van de punten voor het gebed, onder een muurschildering die vluchtelingen verbeeldt. Het was een welkome herinnering aan de plek waar het hart van de jezuïetenorde aan geschonken is.

Zij die in Drongen bijeenkwamen, stelden zich onder de bescherming van de heiligen. De voorspraak van de hemelse Sociëteit droeg de *Common Mission Retreat*. In het bijzonder werd de hulp ingeroepen van de heilige Claude de la Colombière, de zalige John Sullivan, de heilige Jan Berchmans, de heilige Pierre Favre, de heilige Nicholas Owen en de heilige Petrus Canisius. Vlak bij de ontmoetingsplek in het bos stond een houten beeld van de heilige Norbertus. Zowel de stichter van de norbertijnen als de zalige Jan van Ruusbroec herinnerden de jezuïeten eraan dat de impuls om intens gebed te verbinden met een doelgerichte apostolische inzet een oud juweel van de Kerk is.

Ook Onze-Lieve-Vrouw was deze retraite in Drongen nabij: zij hield de wacht over de retraitanten en pleitte voor hen. Maria openbaart altijd Jezus en haar wijze om dit te doen biedt een betrouwbaar houvast. Haar “Ja” is geen berisping aan het adres van hen die voor het moment “Nee” zeggen. Zij, die alles bewaart in haar hart, toont mededogen met onze vergeetachtigheid en verstrooidheid. Het *fiat* van Onze-Lieve-Vrouw biedt op de een of andere manier ruimte aan de menselijke tekortkomingen. Haar edelmoedigheid en haar vaardigheid maken veel kleingeestigheid en traagheid goed. De Heilige Maagd weet dat de jezuïeten, net als zij, haar Zoon aan de wereld moeten tonen. Zij bemoedigt de Sociëteit en wijst de weg.

In de verkozen stilte die de retraite in Drongen bezong, klonk het gebed en werden goede onderscheidingspraktijken ingezet. Er was veel harmonie en volop vruchtbare onenigheid. De eenheid was geworteld in Hem die volmaakt Eén is. Christus wordt aanwezig gesteld in het jezuïetenleven vanuit de eenheid van de Vader, de Zoon en de Geest. In de atmosfeer van vertrouwen en broederschap die tijdens de *Common Mission Retreat* heerste, konden broeders precies zeggen wat zij wilden. Zij deden dit in een gemeenschappelijke taal. Degenen voor wie Engels de moedertaal is, keken vol bewondering naar de uitdrukingskracht van alle anderen. Eén taal was de voertaal. De welsprekendheid van hen die haar hadden moeten leren, was opmerkelijk. De meest weerbarstige poëzie en de diepste gedachten laten zich, ondanks alles, vertalen. Toch was iedereen opgetogen toen bleek dat sommige dingen simpelweg beter gezegd worden in het Nederlands of het Frans. Wat was het *gezellig* in Drongen! De *gratuité* die we hebben ervaren in Tronchiennes was verbazend! Deze taalkundige parels verwijzen naar een culturele rijkdom die men ongetwijfeld beter kan delen dan beschouwen als schatten die voor buitenstaanders ontoegankelijk zijn. Dit punt doet denken aan de legendarische opmerking van mevrouw Thatcher aan president Reagan: “The trouble with the Russians, Ronnie, is that they have no word for *détente*.”

Bastille Day, de 14e juli, viel midden in de *Common Mission Retreat*. Bijna zestig jaar geleden vergeleek Michel de Certeau de vrijmoedige wijze waarop jongeren hun mening uitten met de bestorming van de Bastille. Hij noemde dit ongezoeten spreken “la prise de la parole”. Er hing iets revolutionairs boven deze acht dagen in Drongen waarin de jongste leden van de Sociëteit van Jezus in dit deel van Europa hun opvattingen deelden. De uitwisselingen waren tevens vol respect en zachtmoedigheid. De waarheid werd uitgesproken en geleefd in liefde.

Tijdens de afsluitende plenaire vergadering trachtten de provinciaals en de regionale overste hun dankbaarheid te verwoorden voor de vruchten die nu al uit de retraite kwamen bovendrijven. Zij brachten dank voor een vernieuwing van de toewijding aan Christus, van wie het hart overstroomt van liefde voor allen en voor de wereld waarin Hij zijn gezellen uitzendt om de Blijde Boodschap te verspreiden. Er klonk eveneens dankbaarheid voor het gebed dat was opgedragen en voor de verdieping die was gerealiseerd in de school van het gebed. De oversten voelden dat de retraitanten gesterkt in hun contemplatieve bewogenheid naar hun zendingen terugkeerden; toegerust met uiteenlopende haalbare en inspirerende voornemens. Het besef van de jezuïetenidentiteit was bekrachtigd. De gezellen van Jezus, religieuzen in de Kerk, zijn dienaren van Christus' missie, van de armen en van een lijdende planeet. Ook het gevoel van broederschap werd verdiept in Drongen. Het geloof dat er een gemeenschappelijke

zending rust op dit deel van de Sociëteit werd gevoed. Er ging een krachtige aanmoediging van uit om stappen te zetten tot het verwezenlijken van deze gedeelde missie. De hogere oversten, die aandachtig aanwezig waren, brachten dank voor de gastvrijheid waarmee zij waren opgenomen in de gemeenschap van de retraite en haar gedeelde oefeningen. Terwijl zij de Heer toestonden om – net als bij ieder ander – hun verantwoordelijkheidsgevoel te vernieuwen, baden zij om Gods hulp om hun duidelijke plicht te vervullen. Zij zullen alles in het werk stellen om de in Drongen ervaren broederschap verder uit te bouwen en te verdiepen. Zij zullen onverwijd de bezieling voortzetten van wat al bereikt is of in wording is. Ook zullen zij zo snel en effectief mogelijk zorgen voor verdere onderscheiding, planning en besluitvorming rond enkele van de projecten die tijdens de retraite zijn overwogen.

Het gedicht van Hopkins over de verkozen stilte bevat ook de regels:

*But you shall walk the golden street / And you unhouse and house the Lord.
(ge zult de gouden straat oplopen / en God wegbergen en tevoorschijn halen. ¹*

De Sociëteit van Jezus bevindt zich op een gouden weg. Het is de weg van het Koninkrijk. De weg van Christus schittert van licht. Jezuïeten zijn broeders en metgezellen op dit pad. De woorden over het “wegbergen en tevoorschijn halen” van de Heer herinneren ons aan een belangrijk evenwicht dat bewaard moet blijven te midden van de vele creatieve spanningen van het jezuïetenleven. Aan deze “*minima societas*” is de taak toevertrouwd de Heer “weg te bergen”. Het is jezuïeten gegeven om Jezus in hen te laten leven. Zij streven ernaar zich bij Hem thuis te weten. Maar zij moeten Hem ook delen. Zij zijn geroepen Christus uit te dragen naar hen die Hem zo bitterhard nodig hebben. Jezuïeten wagen het om hun behaaglijke huis te verlaten en een plaats van ongemak te betreden. Zij worden opgeroepen om hun comfort los te laten en te delen in de armoede van hen aan wie zo weinig geschonken lijkt te zijn. Vanuit een heilige ruimte waar overvloedige gaven zijn ontvangen, worden gaven meegedragen om te worden overhandigd aan hen voor wie ze bestemd zijn. De eucharistie, de andere sacramenten, het gebed, de Oefeningen en vele andere genadevolle ervaringen zijn “voor de anderen” op zichzelf en in hun vruchten.

Een bijzondere genade van Drongen was het verdiepen van het verlangen om datgene wat ontvangen en overwogen is, aan anderen ter beschikking te stellen. De jonge jezuïeten van een specifiek deel van Europa proberen hun roeping en zending te delen met broeders die hen inmiddels nader staan dan burens. Samen met andere *Partners in Mission* willen zij deelhebben aan dat grotere delen: Jezus Christus die in liefde het leven van God aanbiedt aan iedereen.

¹ *Vertaling van het gedicht *The Habit of Perfection* door J. Eijkelboom in *Gerard Manley Hopkins / Gedichten* (Ambo, Baarn, 1984, p. 31). De Nederlandse titel van het gedicht is in deze uitgave *De gewoonte van volmaaktheid*.

Vier impressies van deelnemers

Tim van de Veen (ELC) – Een retraite voor de Religious Body

Toen ik begin juli aankwam in Drongen beseftte ik mij opnieuw dat mijn jaarlijkse ‘8-daagse’ geen gewone retraite zou worden: in plaats van vooral onbekenden zag ik namelijk overal medebroeders die ik al kende vanuit heel verschillende contexten. Ik kwam Vlaamse en Nederlandse medebroeders tegen die ik ken vanuit de ELC, Britten en Ieren die ik nog ken vanuit mijn tijd in het noviciaat, en Franse scholastieken die ik een paar weken daarvoor nog in Parijs was tegengekomen waar ik nu studeer. Nee, dit zouden geen gewone acht dagen worden waar ik mijn eigen individuele weg met God zou gaan, maar dit waren acht dagen speciaal apart gezet om samen, als één lichaam, stil te worden, te bidden en te luisteren naar wat de Geest ons te zeggen heeft.

Op verzoek van onze Generaal-Overste legden we daarom een gemeenschappelijk verlangen voor aan God: dat de broederlijke band versterkt mocht worden en we en een grotere helderheid mochten krijgen in wat onze gemeenschappelijke zendingen zouden kunnen zijn. Een faciliterend team, met daarin onder andere onze eigen socius Bart van Emmerik, begeleidde ons met veel tact en inzicht om daar samen een antwoord op te vinden. Iedere ochtend luisterden we naar hun input die in grote lijnen de structuur van de geestelijke oefeningen volgde, om daar vervolgens individueel mee te gaan bidden. Onze eigen ervaringen deelden we daarna in kleine groepjes en in de middag verzamelden we ons onder de bomen in het park van de Oude Abdij om naar elkaar te luisteren. Zo ontstond er een cirkelbeweging waarin we voorbij het ‘ik’ bewogen naar het ‘wij’, en weer terug.

Daarbij werd duidelijk dat het in de praktijk soms lastig kan zijn om niet een bepaald doel te willen bereiken, maar om tot een gezamenlijk verlangen te komen, zonder te weten waar dat dan concreet toe leidt. Dankzij de begeleiding van het faciliterend team, de onderlinge gesprekken en onze persoonlijke gebeden konden we uiteindelijk toch bij die diepere laag komen, die niet meer gaat over wat de beste structuur zou zijn voor onze provincies en regio, over de vorm dus, maar over dat waar we samen ten diepste naar verlangen, wat ons samen beweegt. Onze genadevraag begon zo een antwoord te krijgen: ja, wij herkennen in elkaar dat we bewogen worden door dezelfde Geest, ja wij willen meer samenwerken waar dat kan, denk bijvoorbeeld aan roepingenpromotie, en ja, wij verlangen ernaar dat onze gemeenschappen een belichaming zijn van die broederlijke band die grenzen overstijgt.

Uiteraard vraagt dat verlangen om een verdere en concrete uitwerking, maar juist het feit dat al direct naar afloop van retraite spontaan verschillende initiatieven werden besproken en gegevens werden uitgewisseld, toonden voor mij de echtheid en oprechtheid ervan aan. Ik hoop daarom van harte dat dat gemeenschappelijk gesprek dat in Drongen begonnen is zich op een of andere manier voort zal zetten, opdat de onderlinge banden zich verder zullen sterken en we elkaar en de mensen naar wie we gezonden zijn, beter van dienst kunnen zijn.

Seán McMahon (HIB) – Een ervaring van eenheid in diversiteit

Gezien het vernieuwende karakter van de *Common Mission Retreat (CMR)* was het moeilijk te voorzien wat ons te wachten stond. Toen de interprovinciale samenwerking in het verleden werd besproken, maakte ik nog geen deel uit van de Sociëteit; het referentiekader dat anderen wellicht hadden, ontbrak mij dan ook. Aan de retraite waren twee bijeenkomsten voorafgegaan in elke gemeenschap van de provincie, waarin iedereen werd uitgenodigd om van gedachten te wisselen over verdere samenwerking, ideeën aan te dragen en mogelijke knelpunten te signaleren. Zelf begon ik mijn jezuïetenleven in het noviciaat van de nieuwe ECE-provincie in Innsbruck – daar werken voormalige provincies/regio's die zes landen bestrijken samen. Ik deed daar een rijke ervaring op en zag de voordelen in van jezuïeten uit de hele nieuwe provincie die samen nieuwe apostolaten op zich namen en tijd doorbrachten in nieuwe

communities en culturen. Tegelijkertijd was ik mij bewust van de uitdagingen – de taal bijvoorbeeld – die de samenwerking soms complex kunnen maken. Hoe dan ook, ik arriveerde in de Oude Abdij in Drongen met een open geest en een positieve blik op wat wij samen tot bloei zouden kunnen brengen.

Op verzoek van pater generaal, en op initiatief van de provinciaals, kwamen zestig jezuïeten uit de gehele Assistentie – bestaande uit de Ierse provincie, de Britse provincie, de Franstalige provincie en de Regio van de Lage Landen – bijeen om zich te bezinnen op een gemeenschappelijke zending. Wat dat precies inhield, was vooraf niet vastgelegd. Dit schonk ons een grote vrijheid van interpretatie en een weidse horizon voor mogelijke bijdragen. Elke dag van de retraite droeg een eigen karakter.

Gemeenschappelijke elementen waren het persoonlijk gebed en de perioden van stilte, de uitwisseling in kleine groepen en de plenaire bijeenkomsten. Een gezamenlijke liturgie en aanbidding ondersteunden deze elementen gedurende de hele retraite. Aan het slot van de retraite presenteerden de groepen een scala aan voorstellen, die zowel ons leven *ad intra* als onze zendingen *ad extra* raakten. Hiertoe behoorde een hernieuwde, bredere toewijding om Christus centraal te stellen in alles wat we doen, evenals een herbevestiging van het belang van de Oefeningen en de Constituties. Bovendien waren er concrete voorstellen rond roeping, de digitale horizon, mogelijke lokale missies in West-Europa en kansen voor een gezamenlijke vorming.

De Oude Abdij in Drongen vormde de perfecte locatie voor deze onderneming. Het park leende zich zowel voor stille overweging en gebed als voor het geestelijk gesprek in tweetallen. De eerbiedige atmosfeer leidde het ritme van de dagen minstens evenveel als het formele tijdschema dat deed. Ik waardeerde de gelegenheid om jezuïeten uit verschillende contexten te ontmoeten zeer – in het bijzonder medebroeders die zich in dezelfde fase van hun vorming bevinden als ik.

De kernbeweging van de retraite, die zich voltrok volgens de dynamiek van de Oefeningen, was die van “ik naar wij”. Een achtdaagse retraite is gewoonlijk individueel gericht; ons werd nu gevraagd om de praktijk van de gemeenschappelijke onderscheiding toe te passen. Dit vereiste dat wij onszelf opvatten als een biddend en onderscheidend collectief, in plaats van een groep individuen die in parallelle lijnen bidt. De beweging van het persoonlijk gebed naar de kleine groepen, en vandaaruit naar het gemeenschappelijke gebed, volgde deze boog: de vruchten van de onderscheiding stegen op uit het individu naar de kleinere groep, alvorens tevoorschijn te komen in het bredere lichaam. Gedurende de hele week diende het Bijbelse beeld van Christus en zijn discipelen samen in de boot als een leidmotief om deze gezindheid in ons te wekken. De ervaring was stimulerend, maar soms ook uitdagend. Ik vond het aanvankelijk moeilijk om de verwachtingen los te laten die ik tijdens eerdere achtdaagse retraites had opgebouwd. Met wat geduld en tijd kon ik mij echter in deze nieuwe benadering voegen.

Ik verliet Drongen met een hernieuwde waardering voor de eenheid en de diversiteit van de Sociëteit. In onze slotliturgie vernieuwden degenen onder ons die in vorming zijn hun geloften, wat voor mij een krachtige herinnering blijft aan het charisma en de roeping die wij delen. Het is waar dat “wanneer je een jezuïet ontmoet, je ook werkelijk precies één jezuïet hebt ontmoet”. Ieder brengt zijn eigen, unieke persoonlijkheid en gaven in in ons gemeenschappelijke leven en onze zending. Deze retraite was mijn eerste ervaring met een gezamenlijke onderscheiding op deze schaal. Ik ben het begeleidingsteam dankbaar voor het faciliteren van deze ervaring en voor hun voortdurende luisterbereidheid en aanpassingsvermogen gedurende de hele week. Ik kan niet namens de hele groep spreken, maar velen gaven uiting aan hun dankbaarheid voor de kans om als één lichaam, dat onze respectievelijke regio's vertegenwoordigt, samen te komen. Bovendien spraken velen de hoop uit op toekomstige bijeenkomsten.

Cédric Lecordier (EOF) - Het experiment Drongen: een vaarbrevet in troebel water?

Op de laatste dag van het Drongense experiment beloofde ik mezelf om dank te zeggen én boete te doen voor mijn gebrekkige voorbereiding: een tekort aan gebed en mijn deelname aan het koor van de *murmurationes*. Waren de kaarten vooraf geschud? Waren dit geestelijke oefeningen of was het een bedrijfsseminar? Deze legitieme vragen, gevoed door bepaalde opmerkingen in het voorbereidende dossier – over het leren van Nederlands of het laadvermogen van sleepboten, bijvoorbeeld – hadden zich samengepakt tot een deprimerende wolk. “Kleine Mauritiaan, keer toch terug naar je eiland, ver weg van het Europese provincialisme!”, zong de Boze Geest zacht in mijn oor.

Hem het zwijgen opleggen is al een strijd wanneer een schepsel alleen voor zijn Schepper staat; wat te zeggen wanneer zoveel deskundige schepselen samenkomen om te luisteren naar een gemeenschappelijke roeping, terwijl de vijand probeert zangers te ronselen voor zijn koor van sirenen!

De eerste drie dagen waren onstuimig: niet door tegenwind, maar door een storm van hersens die druk bezig waren om de navigatie-instrumenten te optimaliseren. José de Pablo herinnerde ons eraan dat je niet kunt sturen terwijl je je handen in de motor hebt. Samen stemden we er gaandeweg mee in om terug te keren naar de grondbeginselen van onze *modo de proceder*: het *a priori* van de welwillendheid, een ruim en edelmoedig hart, de *indifferentia*, het *agere contra* — tegen mijn grootse ideeën, mijn grootse illuminaties en mijn o zo relevante technische opmerkingen in.

Je moet het experiment immers eerst beleven. De evaluatie van de methode komt, zo hopen we, later wel. (Over de pedagogische soberheid, het gebruik van post-its, het inzetten van afbeeldingen, de interculturele dimensie van de Oefeningen – om maar wat voorbeelden te noemen.)

De Goede Geest wijst ons een bescheidener weg – wellicht teleurstellend voor wie een strategisch plan verwachtte? Wij dromen van een jezuïetenleven dat meer geïncarneerd is, minder versnipperd en dichter bij de armen om de hoek staat. Koken voor elkaar, om ons zo meer thuis te voelen in plaats van in een residentie. En wat maakt het uit of dat thuis in Drongen, Belfast, Brussel, Nijmegen, Parijs of Rose-Hill staat! Wij vroegen om de genade van de broederschap. We hebben haar ontvangen. Met een overvloed aan beschikbaarheid.

Phil Harrison (BRI) - Een gemeenschappelijke zending onderscheiden voor de toekomst

Deze zomer werd een groep jezuïeten uitgenodigd om deel te nemen aan een retraite voor gemeenschappelijke onderscheiding in Drongen, België. De dertig jongste jezuïeten uit Frankrijk en de tien jongsten uit de provincies Ierland en Groot-Brittannië en uit de regio van de Lage Landen waren door de Pater Generaal uitgenodigd om samen hun gemeenschappelijke zending in West-Europa te onderscheiden. In het prachtige decor van een oude abdij, omgeven door fraaie tuinen, baden zij om de genade van een hechtere broederschap en om specifieke oproepen te horen die hen zouden helpen hun gezamenlijke dienst aan Christus' missie te verdiepen. Dit is de meest recente stap in een integratieproces dat zich de afgelopen decennia gestaag heeft voltrokken, en dat nu vrucht begint te dragen in een gedeelde vorming, een diep gevoel van vriendschap en een grotere beschikbaarheid voor de zending binnen West-Europa.

Elke dag van de retraite begon met een gebed dat werd aangereikt door het *Facilitating Team*, gevolgd door momenten van persoonlijk gebed, geestelijke gesprekken in groepen en een plenaire sessie met alle deelnemers. De ervaring verdiepte het gedeelde besef van broederschap onder de aanwezigen; hun angsten over de toekomst werden weggenomen en zij zetten voorzichtige stappen voorwaarts om een zending te ontdekken die zij met vreugde konden delen. Precies zoals het persoonlijke gebed van de Geestelijke Oefeningen vormgeeft aan een diep persoonlijk verlangen om Christus te dienen, zo kan ook

het geestelijke gesprek een gemeenschappelijk verlangen smeden. Dit gaf de jonge jezuïeten de moed om met vertrouwen de nieuwe horizons tegemoet te treden waar zij deze gemeenschappelijke zending vandaag de dag ontvangen.

Onder de thema's die tijdens de retraite naar voren kwamen, leefde sterk het verlangen om weerstand te bieden aan de manier waarop het moderne leven tijd, middelen en aandacht versnipperd, teneinde de focus opnieuw te richten op de diepgang en effectiviteit van hun pastoraat. Sommigen erkenden dat het gemeenschapsleven uitdagend kan zijn, en dat er daarom behoefte is aan het cultiveren van een meer biddend leven van zending in de gemeenschap. Er klonk ook een grote dankbaarheid voor het succesvolle werk met jongeren en met onze *partners in mission*, vergezeld van de wens dat dit mag groeien en bloeien. Daarnaast werd er met urgentie gesproken over de noodzaak om de milieucrisis aan te pakken en een wezenlijk verschil te maken in het lot van de armen op dit continent. In een slotbeschouwing verbonden de drie provinciaals en de regionale overste die bij de retraite aanwezig waren zich ertoe aandachtig te blijven luisteren naar de stemmen van de jongere jezuïeten, en hun verlangens naar een diepere interprovinciale samenwerking en mobiliteit binnen dit deel van West-Europa verder te dragen.

Brief van de vier hogere oversten aan pater generaal 7 augustus 2026

Betreft: BRI, EOF, HIB, & ELC *Common Mission Retreat*

Beste Pater Generaal,
Vredel

Op uw verzoek zijn wij, de hogere oversten van BRI, EOF, HIB en ELC, sinds 2024 verwickeld in een proces waarin we zoeken naar wegen om de samenwerking tussen onze vier provincies en regio te vergroten. Uw uitnodiging om “een heldere visie te vormen op de zending die de jezuïeten geroepen zijn te dragen in West-Europa, ten dienste van Kerk en samenleving” vormde hierbij het fundament van onze bespiegelingen.

Na beraadslagingen in april 2025 werd overeengekomen dat de beste weg voorwaarts een retraite zou zijn. Deze bracht 60 jezuïeten – hoofdzakelijk scholastieken, evenredig verdeeld naar onze relatieve omvang (30 van EOF en telkens 10 van BRI, HIB en ELC) – samen om te bidden, te reflecteren en uit te wisselen over het leven en werk van jezuïeten in West-Europa nu. Dit bidden, reflecteren en delen werd begeleid door een internationaal team bestaande uit mevrouw Sandra Chaoul, mevrouw Anne Criado-Clegg, de heer Bruno Standaert, en de paters Bart van Emmerik (ELC) en José de Pablo (ESP).

Voorafgaand aan de retraite werden al onze gemeenschappen uitgenodigd om zich tijdens twee opeenvolgende gemeenheidsbijeenkomsten te bezinnen en ons feedback te sturen over deze kwestie van het leven en de missie van de jezuïeten in West-Europa.

Deze feedback werd, samen met een *memoriale*, ter beschikking gesteld van het *facilitating team* en alle jezuïeten. Onder de hoofden “positieve gevoelens”, “kansen”, “moeilijke gevoelens, angsten en zorgen”, “kritische vragen”, “*Modo de proceder*: algemene overwegingen” en “*Modo de proceder*: concrete stappen” ontstond een tastbaar beeld dat het begeleidingsteam hielp beslissen over de structuur van de retraite.

De retraitanten kwamen van maandag 6 juli tot woensdag 15 juli 2026 samen in de Oude Abdij van Drongen om te bidden en te reflecteren over hoe een gemeenschappelijke zending eruit zou kunnen zien en wat zij zou inhouden.

De openheid voor het proces bij de meesten – hoewel niet bij allen – was verheugend. Dit gold ook voor de bereidheid van sommigen die, hoewel zij aanvankelijk twijfels hadden over het proces en de noodzaak van deze oefening, merkten dat zij zich gaandeweg steeds meer voor de retraite openstelden. De retraite volgde de hoogtes en laagtes en de bewegingen van de Goede en de Boze Geest die van een retraite voor gemeenschappelijke onderscheiding verwacht mogen worden, maar het uiteindelijke resultaat was voor de meerderheid van de deelnemers een van bijzonder grote troost.

Vruchten

Deze dagen van gezamenlijk gebed en uitwisseling waren dagen van genade. De vrucht van de retraite was een krachtige versterking van het *religious body* van de Sociëteit. De deelnemers herontdekten een diep verlangen naar en een noodzaak van Christus als het middelpunt van hun leven en zending. Er sprak een verlangen uit naar evangelische armoede, naar eenvoud van leven en naar ondersteunende gemeenschappen die dicht bij de armen leven, beschikbaar en mobiel. Kortom, om authentieker te staan in

hun beleving van het jezuïetenleven; waarbij onze authenticiteit de kern vormt van onze apostolische vruchtbaarheid.

De context van een gezamenlijke retraite met jezuïeten uit verschillende provincies en regio verbreedde op natuurlijke wijze, zonder specifieke nadruk daarop, de horizon voor een zending die de provinciale of regionale behoeften overstijgt. Deze innerlijke focus was geworteld in een diepe gerichtheid op de buitenwereld. Men keek naar binnen om de waardering voor de eigen jezuïetenidentiteit te verdiepen, teneinde het apostolische doel van de Sociëteit beter te dienen. Het apostolische doel en het belang van de *partners in mission* waren voelbaar aanwezig, zelfs al werden ze niet specifiek besproken. Men erkende dat er waardevolle, door de tijd beproefde werken zijn die wellicht moeten sluiten of herverbeeld moeten worden zonder de aanwezigheid van jezuïeten, om zo grotere noden beter te kunnen dienen. De woorden van een van de uitwisselingsgroepen weerspiegelen de gezindheid van de hele groep: “Wij verlangen met heel ons hart dat onze manier van leven en onze zending Christus in staat stelt te openbaren wat Hij in de wereld aan het doen is, met al zijn effectieve barmhartigheid en al zijn liefdevolle gezag.”

Zij spraken tevens hun vertrouwen uit in de hogere oversten en in de reguliere bestuursstructuren van de Sociëteit om waar nodig concrete beslissingen te nemen. Zij uitten het vertrouwen in ons om hen te helpen dieper te groeien in hun jezuïetenroeping.

Was het een troosteloosheid dat er geen concreet voorstel werd geïdentificeerd? Nee. Het verdiepte besef van het *religious body* droeg de apostolische vruchtbaarheid altijd in zich, ook al werd er geen specifieke gemeenschappelijke zending aangewezen. De uitwisselingsgroepen en plenaire sessies brachten tal van kansen voor samenwerking in kaart, maar de retraitanten lieten deze en andere mogelijke gemeenschappelijke werken met een gerust hart aan de hogere oversten over. Het is aan ons om er concreet gestalte aan te geven in het licht van onze kennis van de noden, de middelen en de beschikbare gaven. Van hun kant herbevestigden de retraitanten hun openheid voor gedeelde gemeenschappelijke zendingen en nieuwe mogelijkheden.

Volgende stappen

De uitdaging die nu voor ons ligt, is om de dynamiek vast te houden en het besef van een gemeenschappelijke jezuïetenidentiteit, broederschap en zending verder te laten groeien. De waarde van een gedeeld noviciaat bij het vormen van die gemeenschappelijke identiteit was overduidelijk te zien: de scholastieken van BRI, HIB en ELC kenden elkaar en begrepen elkaars context door gedeelde noviciaatservaringen die tot 25 jaar teruggaan.

De aanwezigheid van EOF in Birmingham verrijkt dat nu. Het FLP (*Facultés Loyola-Paris*), het vormingscentrum in Parijs, biedt diezelfde kans en kent een lange geschiedenis in het vormen van scholastieken uit de vier provincies en regio. De toekomstige samenwerking zou er bovendien baat bij hebben als alle scholastieken van BRI, HIB en ELC ten minste een deel van hun intellectuele vorming aan het FLP zouden doorbrengen.

Onmiddellijke kansen om samen te werken, te bidden en tijd met elkaar door te brengen omvatten het plannen van gezamenlijke villa's, retraites en gezamenlijke vormingsworkshops. Ook kunnen we het bereik en de locaties van de experimenten voor novicen uitbreiden, gecoördineerde apostolische zomeractiviteiten opzetten, uitnodigingen sturen voor deelname aan initiatieven zoals de *Jesuit Week*, en zorgen voor roepingspastoraat en communicatie op sociale media die gemeenschappelijk zijn en – met name voor toekomstige kandidaten – het universele karakter van de Sociëteit weerspiegelen.

Een voorstel voor de langere termijn dat verdere bezinning verdient, is het oprichten van een gezamenlijke gemeenschap in HIB en ELC. Deze twee gemeenschappen zouden, zelfs wanneer zij zich inzetten voor een zeer mobiel pastoraat verspreid over de provincies en regio, samen met het noviciaat in Birmingham en het FLP in Parijs een concrete uitdrukking geven aan de samenwerking, door een gemeenschappelijk werk of gemeenschap te verankeren in elk van de vier entiteiten.

Hoewel het op dit moment nog niet mogelijk is om concreter te worden in termen van resultaten, gaan wij vol vertrouwen voorwaarts, wetend dat de *Common Mission Retreat* ons een solide fundament heeft geboden om op voort te bouwen.

Met vriendelijke groet, uw broeder in de Heer,

Fr. Peter Gallagher SJ (provinciaal BRI),

Fr. Thierry Dobbels SJ (provinciaal EOF),

Fr. Shane Daly (provinciaal HIB),

Fr. Marc Desmet (regionaal overste ELC)

Antwoordbrief van pater generaal aan de hogere oversten 2 september 2026

Beste paters Gallagher, Dobbelsstein, Daly en Desmet,

Vrede van Christus!

Dank u voor uw brief (BRI 26/06; EOF 26/18; HIB 26/14 en ELC 26/07) van 7 augustus 2026, waarin u de vruchten met mij deelde van de *Common Mission Retreat (CMR)*. Deze werd van 6 tot 15 juli 2026 in Drongen gehouden voor een zestigtal jonge jezuïeten uit uw provincies en regio. Zoals u in uw brief aangeeft, was het de bedoeling van deze retraite om te treden in een proces van gemeenschappelijke onderscheiding, om “een heldere visie te vormen op de zending die de jezuïeten geroepen zijn te dragen in West-Europa, ten dienste van Kerk en samenleving”.

Dankzij de goede voorbereiding en organisatie van het gebeuren, evenals de ondersteuning van het door u aangestelde team, was deze retraite een gelegenheid om de aanvankelijke scepsis die bij sommige leden leefde te overwinnen. Bovenal schonk het een krachtig gevoel van troost en hoop voor de toekomst.

Hoewel de retraite niet heeft geleid tot concrete voorstellen (wat overigens ook niet het doel was), bracht zij overtuigend het verlangen en de vastberadenheid van de deelnemers aan het licht om de ingezette beweging voort te zetten, met het oog op het opbouwen en implementeren van een gemeenschappelijke visie voor de zending van de Sociëteit van Jezus in West-Europa. Een andere zeer belangrijke vrucht die voor mij naar voren springt, is het feit dat de deelnemers hun vertrouwen in u als hogere oversten hebben herbevestigd, door u de taak toe te vertrouwen dit proces voort te zetten en tot een goed einde te brengen.

Daarnaast is het opmerkelijk dat de deelnemers de reeds overeengekomen besluiten als positief en vitaal hebben aangemerkt om de novicen uit uw vier provincies en regio naar één enkel noviciaat te zenden (momenteel in Birmingham) en hen vervolgens — althans gedeeltelijk — hun intellectuele jezuïetenvorming te laten ontvangen aan één gezamenlijk vormingscentrum (momenteel het *FLP, Facultés Loyola-Paris*). Evenzo werden diverse initiatieven bekrachtigd en aangemoedigd die jezuïeten in staat stellen hun beste praktijken te delen (zoals de *Jesuit Weeks* op de scholen), of die voorzien in het organiseren van workshops en gezamenlijke apostolische taken voor jezuïeten tijdens de zomer. Ook werden andere voorstellen naar voren gebracht die gericht zijn op het versterken of oprichten van nieuwe interprovinciale werken of gemeenschappen.

In het licht van de vruchten van deze retraite, en het verlangen van de deelnemers om u als hogere oversten de taak toe te vertrouwen dit proces voort te zetten, vraag ik mijn assistent voor West-Europa, pater Victor Assouad, om de komende twee jaar mijn facilitator te zijn. Hij zal u begeleiden met het oog op:

- Het voortbouwen op het elan van wat er tijdens de retraite in Drongen is gezaaid;
- Het bepalen van de stappen en praktische maatregelen die moeten worden genomen om verder te bouwen naargelang de dynamiek die is ontstaan;
- Het onderscheiden hoe dit zal bijdragen aan het herverbeelden van de structuren van de provincies en regio in West-Europa.

Ik beschouw deze taak als een prioriteit in het streven naar het ‘meer universele goed’. Ik verwacht van ieder van u dat u mij in uw jaarlijkse *ex officio*-brief rapporteert over wat er in dit opzicht is bereikt, evenals over de perspectieven die zijn ontstaan.

Nogmaals dank, beste hogere oversten, voor uw grote inzet. Wilt u mijn dank overbrengen aan allen die betrokken zijn geweest bij de organisatie van dit gebeuren, in het bijzonder aan de leden die de retraite hebben begeleid: mevrouw Sandra Chaoul, mevrouw Anne Criado-Clegg, de heer Bruno Standaert, evenals de paters Bart van Emmerik en José de Pablo.

Met vriendelijke groet, uw broeder in Christus,

Arturo Sosa SJ – generaal-overste van de Sociëteit van Jezus

Nawoord regionaal

Beste medebroeder,

Ik hoop dat de lezing van de vele teksten je ergens geraakt heeft of geïnspireerd.

Naast die ene concrete stap van de aanstelling van assistent Victor Assouad als facilitator van het verdere Common Mission proces, gaan de hogere oversten tijdens de General Assembly in Dublin van 12 tot 18 oktober samen nadenken over een mogelijke volgende stap, vanuit de suggesties in Drongen. Ik ben benieuwd wat uit ons overleg gaat komen.

Ben jij ook benieuwd?

Wil je bijdragen? Wie wil reageren op de teksten, als individuele jezuïet of als gemeenschap of groepje, kan dat doen op socius.elc@jezuïeten.org Die meerstemmigheid helpt de regionaal om in Ierland met zijn collega's te onderscheiden. Dank bij voorbaat.

Met broederlijke groet,

Marc Desmet SJ, Regionaal overste ELC

